

Oponentský posudek na diplomovou práci na FPr ZČU

Diplomant: Radek B o č e k

Téma práce: Dějiny státu a práva starověkého Izraele

Rok předložení: 2013

Podle zadání měla práce obsáhnout dějiny státu a práva starověkého Izraele od počátků izraelské státnosti (tedy od kmenového svazu) až po dobytí Palestiny Araby před polovinou 7. stol. po Kr.

Diplomant rozčlenil svou práci do čtyř kapitol.

V první z nich (*Nejstarší období*) zahrnuje izraelské právní dějiny od osídlení Kanaánu Hebrejci až po zánik jižní Judské říše v důsledku Nebukadnézarovy anexe Palestiny ke sklonku 6. stol. př. Kr.

Druhá chronologicky navazující kapitola (Izrael pod cizí nadvládou) je věnována období nadvlády (novo)babylonské, perské, helénské (ptolemaiovské a následně seleukovské) až po relativně úspěšné makabejské povstání, které Izraeli alespoň na čas vrátilo jeho státnost.

Ta vzala za své obsazením Judeje římským triumvirem Pompeiem, což líčí třetí kapitola (*Římské období /37 př. n. l. – 324 n. l./*).

Konečně čtvrtá kapitola (*Izrael v období středověku*) popisuje izraelské právní dějiny od Konstantina Velikého až po dobytí Jeruzaléma Araby roku 638 po Kr.

Práce obsahuje úvod a závěr, anglické resumé a výkaz bibliografie ve členění na monografie a odborné články. Práce má celkem 58 číslovaných stran a je opatřena stručným poznámkovým aparátem.

Na diplomové práci je zvláštní už její zadání (což ovšem není výtkou směřující k diplomantovi), protože má-li se autor na necelých šedesáti stranách zabývat dějinami státu a práva Izraele za období více než dvou tisíc let, nemůže být výsledkem nic jiného než sumární a spíše heslovitý přehled, mající charakter kompilace. Za této situace tedy prakticky vůbec není relevantní otázka po tom, zda diplomant něco ve své práci opomenul. A tak se oponentura omezí jen na některá obecná a spíše namátková konstatování, která nechť diplomant vezme v úvahu při obhajobě:

- Tzv. předstátní období v dějinách Izraele líčí diplomant na způsob biblické dějepřavy, tzn. snaží se z textu Tóry vyreparovat jednu pravděpodobnou historickou verzi. To je však nemožné už proto, že posvátný text zahrnuje více původně samostatných a mnohdy si protirečících tradic – tak např. v případě osídlení Kanaánu jde minimálně o hlavní dvě: severovýchodní „mezopotamskou“ (s historií „izraelských“ patriarchů) a jihozápadní „egyptskou“ (s hebrejskou tradicí exodu), kde literárním mostem spojujícím oba tyto tradiční okruhy je právě historie o Josefovi. Proces osídlení Kanaánu etnikem, které se daleko později nazývalo Izraelity, je ve skutečnosti komplikovaným procesem, který probíhal zhruba od 14. do 11. stol. př. Kr.
- Líčení doby soudců vyvolává dojem, jako by izraelský kmenový svaz byl téměř federací nebo aspoň konfederací. Ve skutečnosti šlo o velmi labilní svazek kmenů, které nejednou vedly vzájemné války (i vyhlazovací) a spojoval je jen henoteismus, resp. monolatrie jakožto jeho projev navenek (proto se tento svaz nazýval amfiktyonií); věc je uvedena na pravou míru teprve v závěru.